

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

EDUCACIÓN PLÁSTICA. VISUAL E AUDIOVISUAL

IES CASTRO DE BARONCELI

CURSO 2022/2023

Departamento de Debuxo

Noel Vázquez Carbajal

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN	3
2. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA Á CONSECUCIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE...3	
3. OBXECTIVOS XERAIS DA ETAPA.....7	7
4. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS DA MATERIA.....10	10
5. CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE	11
6. RELACIÓN ENTRE CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	18
7. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DE CONTIDOS	25
8. METODOLOXÍA	29
9. MATERIAIS E RECURSOS	32
10. CRITERIOS DE AVALIACIÓN	35
11. INDICADORES DE LOGRO DA AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO.	37
12. ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO E RECUPERACIÓN DAS MATERIAS	39
13. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	40
14. ELEMENTOS TRANSVERSAIS	41
15. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES	43
16. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.....	44

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

- *Lei orgánica 3/2020, do 29 de decembro, pola que se modifica a Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación (LOMLOE).*
- *Real Decreto 1105/2014, de 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato.*
- *Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.*
- *Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato.*
- *ORDE do 8 de setembro de 2021 pola que se desenvolve o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.*

Esta Programación Didáctica está deseñada para organizar o proceso de ensino - aprendizaxe da materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual na ESO. Os aspectos básicos do currículo extraíense do *Decreto 86/2015, do 25 de xuño*.

O IES Castro de Baronceli é un centro educativo de titularidade pública situado no municipio ourensán de Verín, dependente da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia. É o centro de Educación Secundaria Obrigatoria de referencia para os concellos de Castrelo do Val, Cualedro, Laza, Monterrei, Oímbra, Riós, Verín e Vilardevós.

2. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA Á CONSECUCCIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE

A *Recomendación do Consello de 22 de maio de 2018 relativa ás competencias clave para a aprendizaxe permanente* define as competencias clave como **“unha combinación de**

coñecementos, capacidades e actitudes” e, seguindo dita Recomendación, o Decreto 86/2015, do 25 de xuño recolle que “son aquelas que todas as persoas precisan para a súa realización e o seu desenvolvemento persoal, así como para a cidadanía activa, a inclusión social e o emprego”.

A normativa vixente recolle sete competencias clave que se relacionan coa materia de EPVA por medio das actividades, tarefas, proxectos e dinámicas.

CCL	
CMCCT	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Diferencia o sistema de debuxo descritivo do perceptivo. ✓ Resolve problemas sinxelos referidos a cuadriláteros e polígonos utilizando con precisión os materiais de debuxo técnico. ✓ Resolve problemas básicos de tanxencias e enlaces. ✓ Resolve e analiza problemas de configuración de formas xeométricas planas e aplícao á creación de deseños persoais. ✓ Visualiza formas tridimensionais definidas polas súas vistas principais. ✓ Debuxa as vistas (alzado, planta e perfil) de figuras tridimensionais sinxelas. ✓ Debuxa perspectivas de formas tridimensionais, utilizando e seleccionando o sistema de representación máis axeitado. ✓ Realiza perspectivas cónicas frontais e oblicuas, elixindo o punto de vista máis adecuado. ✓ Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación para a creación de deseños xeométricos sinxelos.
CD	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Utiliza con propiedade os materiais e os procedementos máis idóneos para representar e expresarse en relación ás linguaxes gráfico-plásticas, mantén o seu espazo de traballo e o seu material en perfecto estado, e achégao á aula cando é necesario para a elaboración das actividades. ✓ Utiliza as novas tecnoloxías da información e da comunicación para levar a cabo os seus propios proxectos artísticos de deseño. ✓ Analiza os tipos de plano que aparecen en películas cinematográficas, valorando os seus factores expresivos. ✓ Ve películas cinematográficas nas que identifica e analiza os planos, as angulacións e os movementos de cámara. ✓ Analiza e realiza fotografías, tendo en conta criterios estéticos. ✓ Compila imaxes de prensa e analiza as súas finalidades.

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Elabora imaxes dixitais utilizando programas de debuxo por computador. ✓ Proxecta un deseño publicitario utilizando os elementos da linguaxe gráfico-plástica. ✓ Realiza un proxecto persoal seguindo o esquema do proceso de creación. ✓ Analiza elementos publicitarios cunha actitude crítica desde o coñecemento dos elementos que os compoñen.
CAA	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Utiliza con propiedade os materiais e os procedementos máis idóneos para representar e expresarse en relación ás linguaxes gráfico-plásticas, mantén o seu espazo de traballo e o seu material en perfecto estado, e achégao á aula cando é necesario para a elaboración das actividades. ✓ Diferencia o sistema de debuxo descritivo do perceptivo. ✓ Resolve problemas sinxelos referidos a cuadriláteros e polígonos utilizando con precisión os materiais de debuxo técnico. ✓ Resolve problemas básicos de tanxencias e enlaces. ✓ Resolve e analiza problemas de configuración de formas xeométricas planas e aplícao á creación de deseños persoais. ✓ Visualiza formas tridimensionais definidas polas súas vistas principais. ✓ Debuxa as vistas (alzado, planta e perfil) de figuras tridimensionais sinxelas. ✓ Debuxa perspectivas de formas tridimensionais, utilizando e seleccionando o sistema de representación máis axeitado. ✓ Realiza perspectivas cónicas frontais e oblicuas, elixindo o punto de vista máis adecuado. ✓ Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación para a creación de deseños xeométricos sinxelos. ✓ Realiza un proxecto persoal seguindo o esquema do proceso de creación.
CSC	
CSIEE	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Coñece e elixe os materiais máis axeitados para a realización de proxectos artísticos. ✓ Utiliza con propiedade os materiais e os procedementos máis idóneos para representar e expresarse en relación ás linguaxes gráfico-plásticas, mantén o seu espazo de traballo e o seu material en perfecto estado, e achégao á aula cando é necesario para a elaboración das actividades. ✓ Entende o proceso de creación artística e as súas fases, e aplícao á produción de proxectos persoais e de grupo. ✓ Explica, empregando unha linguaxe axeitada, o proceso de creación dunha obra artística, e analiza os soportes, os materiais e as técnicas

	<p>gráfico-plásticas que constitúen a imaxe, así como os seus elementos compositivos.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Analiza e le imaxes de obras de arte e sitúaaas no período ao que pertencen. ✓ Coñece os elementos e as finalidades da comunicación visual. ✓ Identifica e clasifica obxectos en función da familia ou a rama do deseño. ✓ Realiza distintos tipos de deseño e composicións modulares utilizando as formas xeométricas básicas, estudando a organización do plano e do espazo. ✓ Coñece e planifica as fases de realización da imaxe corporativa dunha empresa ✓ Realiza composicións creativas e funcionais adaptándoas ás áreas do deseño, valorando o traballo organizado e secuenciado na realización de calquera proxecto, así como a exactitude, a orde e a limpeza nas representacións gráficas. ✓ Utiliza as novas tecnoloxías da información e da comunicación para levar a cabo os seus propios proxectos artísticos de deseño. ✓ Planifica os pasos na realización de proxectos artísticos e respecta o realizado por compañeiros e compañeiras. ✓ Analiza os tipos de plano que aparecen en películas cinematográficas, valorando os seus factores expresivos. ✓ Realiza un storyboard a modo de guión para a secuencia dunha película. ✓ Ve películas cinematográficas nas que identifica e analiza os planos, as angulacións e os movementos de cámara. ✓ Analiza e realiza fotografías, tendo en conta criterios estéticos. ✓ Compila imaxes de prensa e analiza as súas finalidades. ✓ Elabora imaxes dixitais utilizando programas de debuxo por computador. ✓ Proxecta un deseño publicitario utilizando os elementos da linguaxe gráfico-plástica. ✓ Realiza un proxecto persoal seguindo o esquema do proceso de creación. ✓ Analiza elementos publicitarios cunha actitude crítica desde o coñecemento dos elementos que os compoñen.
CCEC	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Realiza composicións artísticas seleccionando e utilizando os elementos da linguaxe plástica e visual. ✓ Aplica as leis de composición, creando esquemas de movementos e ritmos, empregando os materiais e as técnicas con precisión. ✓ Estuda e explica o movemento e as liñas de forza dunha imaxe. ✓ Cambia o significado dunha imaxe por medio da cor.

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Coñece e elixe os materiais máis axeitados para a realización de proxectos artísticos. ✓ Utiliza con propiedade os materiais e os procedementos máis idóneos para representar e expresarse en relación ás linguaxes gráfico-plásticas, mantén o seu espazo de traballo e o seu material en perfecto estado, e achégao á aula cando é necesario para a elaboración das actividades. ✓ Entende o proceso de creación artística e as súas fases, e aplícao á produción de proxectos persoais e de grupo. ✓ Explica, empregando unha linguaxe axeitada, o proceso de creación dunha obra artística, e analiza os soportes, os materiais e as técnicas gráfico-plásticas que constitúen a imaxe, así como os seus elementos compositivos. ✓ Analiza e le imaxes de obras de arte e sitúaaas no período ao que pertencen. ✓ Coñece os elementos e as finalidades da comunicación visual.
--	---

3. OBXECTIVOS XERAIS DA ETAPA

O *Decreto 86/2015, do 25 de xuño* define os obxectivos xerais da etapa como “**os relativos aos logros que o alumnado debe alcanzar ao rematar o proceso educativo, como resultado das experiencias de ensino e aprendizaxe intencionalmente planificadas para tal fin**”. Estes obxectivos son de carácter oficial e teñen como punto de partida o *Real Decreto 1105/2014, de 26 de decembro*.

A presente programación didáctica desenvólvese de modo que contribúe na medida do posible á consecución dos catorce obxectivos formulados no *Decreto 86/2015, do 25 de xuño* que se recollen, **textualmente**, a continuación:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores

comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

- h)** Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
- i)** Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- l)** Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
- m)** Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuindo á súa conservación e á súa mellora.
- n)** Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
- ñ)** Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.
- o)** Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación

interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

4. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS DA MATERIA

- a. Recoñecer a importancia da imaxe nos medios de comunicación de masas e actuar de modo crítico ante as mensaxes visuais.
- b. Valorar a expresión plástica como medio de expresión artística de sociedades e culturas diferentes, e como xeito de entendemento e concordia entre pobos.
- c. Valorar as manifestacións da cultura galega, apreciar o patrimonio cultural e contribuír á súa conservación e mellora.
- d. Apreciar as diferentes representacións artísticas e chegar a desfrutar con elas.
- e. Adquirir e empregar con propiedade a terminoloxía propia da materia.
- f. Desenvolver o pensamento lóxico e matemático no traballo dos contidos aplicados á xeometría.
- g. Chegar a utilizar as máis diversas ferramentas e técnicas plásticas e visuais, e aplicar nas propias creacións as tecnoloxías da información e da comunicación máis axeitadas.
- h. Utilizar a linguaxe plástica para expresar emocións e sentimentos, vivencias e ideas, contribuíndo á comunicación e respecto entre as persoas.
- i. Coñecer e aplicar as fases de todo proxecto creativo na realización das actividades, de forma individual ou colectiva.
- j. Amosar responsabilidade nos traballos colectivos, e facer uso do diálogo e da comunicación.
- k. Ter unha actitude positiva ante os novos retos, e admitir os erros e valorar os acertos como parte do proceso de formación do individuo.

5. CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE

4º ESO · CONCRECIÓN para cada ESTÁNDAR de APRENDIZAXE AVALIABLE						
ESTÁNDAR de APRENDIZAXE AVALIABLE	1º	2º	3º	GRAO MÍNIMO PARA SUPERAR A MATERIA	PROCEDEMENTO de AVALIACIÓN	INSTRUMENTO de AVALIACIÓN
EPVAB1.1.1. Realiza composicións artísticas seleccionando e utilizando os elementos da linguaxe plástica e visual.		X		<ul style="list-style-type: none"> Realizar composicións creativas, individuais e en grupo, que evidencien as capacidades expresivas da linguaxe plástica e visual, desenvolvendo a creatividade e expresándoa preferentemente coa subxectividade da súa linguaxe persoal ou empregando os códigos, a terminoloxía e os procedementos da linguaxe visual e plástica, co fin de enriquecer as súas posibilidades de comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> Exercicio práctico. 	<ul style="list-style-type: none"> Debuxo de paisaxe aplicando unha determinada lei compositiva.
EPVAB1.5.1. Explica, empregando unha linguaxe axeitada, o proceso de creación dunha obra artística, e analiza os soportes, os materiais e as técnicas gráfico-plásticas que constitúen a imaxe, así como os seus elementos compositivos.		X		<ul style="list-style-type: none"> Recoñecer en obras de arte a utilización de elementos e técnicas de expresión, apreciar os estilos artísticos, valorar o patrimonio artístico e cultural como un medio de comunicación e satisfacción individual e colectiva, e contribuír á súa conservación a través do respect e divulgación das obras de arte. 	<ul style="list-style-type: none"> Proba escrita por parellas. Exposición oral ante o resto da clase. 	<ul style="list-style-type: none"> Selección, análise e lectura dunha obra de arte.

<p>EPVAB1.2.1. Aplica as leis de composición, creando esquemas de movementos e ritmos, empregando materiais e as técnicas con precisión.</p>	<p>X</p>	<p>·Realizar obras plásticas experimentando e utilizando diferentes soportes e técnicas, tanto analóxicas coma dixitais, valorando o esforzo de superación que supón o proceso creativo.</p>	<p>·A creación de obras experimentando coas ·diversas técnicas se levará a cabo en distintos proxectos ao longo do curso.</p>	
<p>EPVAB1.2.2. Estuda e explica o movemento e as liñas de forza dunha imaxe.</p>	<p>X</p>	<p>·Realizar obras plásticas experimentando e utilizando diferentes soportes e técnicas, tanto analóxicas coma dixitais, valorando o esforzo de superación que supón o proceso creativo.</p>	<p>·A creación de obras experimentando coas ·diversas técnicas se levará a cabo en distintos proxectos ao longo do curso.</p>	
<p>EPVAB1.4.1. Entende o proceso de creación artística e as súas fases, e aplica a produción de proxectos persoais e de grupo.</p>	<p>X</p>	<p>·Realizar proxectos plásticos que comporten unha organización de forma cooperativa, valorando o traballo en equipo coma fonte de riqueza na creación artística.</p>	<p>·Fomentarse a colaboración entre os alumnos nos distintos proxectos creativos.</p>	

<p>EPVAB1.3.1. Coñece e elixe os materiais máis axeitados para a realización de proxectos artísticos.</p>		X		<p>•Elixir os materiais e as técnicas máis axeitadas para elaborar unha composición sobre a base duns obxectivos prefixados e da autoavaliación continua do proceso de realización.</p>	<p>•Incentivarase á elección das técnicas e materiais máis idóneos para cada traballo.</p>	
<p>EPVAB.1.3.2. Utiliza con propiedade os materiais e os procedementos máis idóneos para representar e expresarse en relación ás linguaxes gráfico-plásticas, mantén o seu espazo de traballo e o seu material en perfecto estado, e achégao á aula cando é necesario para a elaboración das actividades.</p>	X	X	X	<p>.</p>		
<p>EPVAB2.1.2. Resolve problemas sinxelos referidos a cuadriláteros e polígonos utilizando con precisión os materiais de debuxo técnico.</p>	X			<p>• Analizar a configuración de deseños realizados con formas xeométricas planas, creando composicións onde interveñan diversos trazados xeométricos, utilizando con precisión e limpeza os materiais de debuxo técnico.</p>	<p>• Toma de apuntes. Realización de láminas de debuxo xeométrico.</p>	<p>• Deseño de estruturas modulares xeométricas con finalidade decorativa.</p>

<p>EPVAB2.1.3. Resolve problemas básicos de tanxencias e enlaces.</p>	<p>X</p>		<ul style="list-style-type: none"> Analizar a configuración de deseños realizados con formas xeométricas planas, creando composicións onde interveñan diversos trazados xeométricos, utilizando con precisión e limpeza os materiais de debuxo técnico. 	<ul style="list-style-type: none"> Toma de apuntes. Prácticas cos instrumentos de trazado. 	<ul style="list-style-type: none"> Deseño de xarrón, por exemplo; aplicación de tanxencias.
<p>EPVAB2.1.4. Resolve e analiza problemas de configuración de formas xeométricas planas e aplicao á creación de deseños persoais.</p>	<p>X</p>		<ul style="list-style-type: none"> Diferenciar e utilizar os sistemas de representación gráfica, recoñecendo a utilidade do debuxo de representación obxectiva no ámbito das artes, a arquitectura, o deseño e a enxeñaría. 	<ul style="list-style-type: none"> Realización de exercicios prácticos. 	<ul style="list-style-type: none"> Láminas de práctica de obtención de vistas diédricas. Representación de formas volumétricas aplicando os Sistemas de Representación da Xeometría Descritiva.
<p>EPVAB2.2.1. Visualiza formas tridimensionais definidas polas súas vistas principais.</p>	<p>X</p>				
<p>EPVAB2.2.2. Debuxa as vistas (alzado, planta e perfil) de figuras tridimensionais sinxelas.</p>	<p>X</p>				

<p>EPVAB2.2.3. Debuxa perspectivas de formas tridimensionais, utilizando e seleccionando o sistema de representación máis axeitado.</p>	<p>X</p>					
<p>EPVAB2.2.4. Realiza perspectivas cónicas frontais e oblicuas, elixindo o punto de vista máis adecuado.</p>	<p>X</p>					
<p>EPVAB2.3.1. Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación para a creación de deseños xeométricos sinxelos.</p>	<p>X</p>			<ul style="list-style-type: none"> Utilizar programas de debuxo por computador para construír trazados xeométricos e pezas sinxelas nos sistemas de representación. 	<ul style="list-style-type: none"> Prácticas no ordenador con programa de deseño tipo autocad. 	
<p>EPVAB3.1.1. Coñece os elementos e as finalidades da comunicación visual.</p>	<p>X</p>			<ul style="list-style-type: none"> Percibir e interpretar criticamente as imaxes e as formas do seu ámbito cultural, con sensibilidade cara ás súas calidades plásticas, estéticas e funcionais, e apreciando o proceso de creación artística, en obras propias e alleas, e distinguir e valorar as súas fases. 	<ul style="list-style-type: none"> Exercicios de observación e análise de imaxes. 	
<p>EPVAB3.1.2. Observa e analiza os obxectos do contorno na súa vertente estética, de funcionalidade e de utilidade, utilizando a linguaxe visual e verbal.</p>	<p>X</p>					
<p>EPVAB3.2.1. Identifica e clasifica obxectos en función da familia ou a</p>	<p>X</p>			<ul style="list-style-type: none"> Identificar os elementos que forman a estrutura da linguaxe do deseño. 		

rama do deseño.							
EPVAB3.3.1. Realiza distintos tipos de deseño e composicións modulares utilizando as formas xeométricas básicas, estudando a organización do plano e do espazo.	X						
EPVAB3.3.2. Coñece e planifica as fases de realización da imaxe corporativa dunha empresa.	X						<ul style="list-style-type: none"> Realización de proxectos de deseño gráfico. Planificación e deseño da imaxe dun produto.
EPVAB3.3.3. Realiza composicións creativas e funcionais adaptándoas ás áreas do deseño, valorando o traballo organizado e secuenciado na realización de calquera proxecto, así como a exactitude, a orde e a limpeza nas representacións gráficas.	X						<ul style="list-style-type: none"> Realizar composicións creativas que evidencien as calidades técnicas e expresivas da linguaxe do deseño adaptándoas ás áreas, e valorando o traballo en equipo para a creación de ideas orixinais.
EPVAB3.3.4. Utiliza as novas tecnoloxías da información e da comunicación para levar a cabo os seus propios proxectos artísticos de deseño.	X						

<p>EPVAB4.1.1. Analiza os tipos de plano que aparecen en películas cinematográficas, valorando os seus factores expresivos.</p>		X	<ul style="list-style-type: none"> Identificar os elementos que forman a estrutura narrativa e expresiva básica da linguaxe audiovisual e multimedia, e describir correctamente os pasos necesarios para a produción dunha mensaxe audiovisual, e valorando o labor de equipo. 	<ul style="list-style-type: none"> Traballo colaborativo. 	<ul style="list-style-type: none"> Realización dunha curtametraxe.
<p>EPVAB4.1.2. Realiza un storyboard a modo de guiión para a secuencia dunha película.</p>		X			
<p>EPVAB4.2.1. Ve películas cinematográficas nas que identifica e analiza os planos, as angulacións e os movementos de cámara.</p>		X	<ul style="list-style-type: none"> Recoñecer os elementos que integran as linguaxes audiovisuais e as súas finalidades 	<ul style="list-style-type: none"> Exercicio práctico. 	<ul style="list-style-type: none"> Realización de series de fotografías a partir de parámetros concretos: os planos, o encadramento, a composición.
<p>EPVAB.4.2.2. Analiza e realiza fotografías, tendo en conta criterios estéticos.</p>		X			
<p>EPVAB4.3.1. Elabora imaxes dixitais utilizando programas de debuxo por computador.</p>	X	X	<ul style="list-style-type: none"> Realizar composicións creativas a partir de códigos utilizados en cada linguaxe audiovisual, amosando interese polos avances tecnolóxicos vinculados a estas linguaxes. 	<ul style="list-style-type: none"> Proxecto de deseño. 	<ul style="list-style-type: none"> Realización de bosqueños e deseño definitivo co programa de debuxo vectorial Inkscape.
<p>EPVAB4.3.2. Proxecta un deseño publicitario utilizando os elementos da linguaxe gráfico-plástica.</p>		X			
<p>EPVAB4.4.1. Analiza elementos publicitarios cunha actitude crítica</p>		X	<ul style="list-style-type: none"> Amosar unha actitude crítica ante as necesidades de consumo creadas pola publicidade, 	<ul style="list-style-type: none"> Exercicio escrito. 	<ul style="list-style-type: none"> Lectura obxectiva e subxectiva dun spot publicitario.
<p>desde o coñecemento dos elementos que os compoñen.</p>			<ul style="list-style-type: none"> rexeitando os elementos desta que supoñan discriminación sexual, social ou racial. 		

6. RELACIÓN ENTRE CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

- **C:** Contido
- **CA:** Criterio de avaliación
- **EA:** Estándar de aprendizaxe

1º TRIMESTRE

UD 1 A composición plástica

1.1

C: B1.2. Leis da composición.

B1.3. Leis da composición: movemento, ritmo e liñas de forza.

CA: B1.2. Realizar obras plásticas experimentando e utilizando diferentes soportes e técnicas, tanto analóxicas coma dixitais, valorando o esforzo de superación que supón o proceso creativo.

EA: EPVA B1.2.1. Aplica as leis de composición, creando esquemas de movementos e ritmos, empregando os materiais e as técnicas con precisión.

EPVA B1.2.2. Estuda e explica o movemento e as liñas de forza dunha imaxe.

1.2

C: B1.10. Lectura e valoración de obras artísticas e imaxes en distintos soportes.

CA: B1.5. Recoñecer en obras de arte a utilización de elementos e técnicas de expresión, apreciar os estilos artísticos, valorar o patrimonio artístico e cultural como un medio de comunicación e satisfacción individual e colectiva, e contribuír á súa conservación a través do respecto e divulgación das obras de arte.

EA· EPVA B1.5.1. Explica, empregando unha linguaxe axeitada, o proceso de creación dunha obra artística, e analiza os soportes, os materiais e as técnicas gráfico-plásticas que constitúen a imaxe, así como os seus elementos compositivos.

UD 2 Comunicación visual

2.1

C· B1.1. A linguaxe plástica e visual na creación da composición artística.

CA· B1.1. Realizar composicións creativas, individuais e en grupo, que evidencien as capacidades expresivas da linguaxe plástica e visual, desenvolvendo a creatividade e expresándoa preferentemente coa subxectividade da súa linguaxe persoal ou empregando os códigos, a terminoloxía e os procedementos da linguaxe visual e plástica, co fin de enriquecer as súas posibilidades de comunicación.

EA· EPVA B1.1.1. Realiza composicións artísticas seleccionando e utilizando os elementos da linguaxe plástica e visual.

2.2

C· B1.5. Técnicas de expresión gráfico- plásticas. Experimentación con diversos materiais.

B1.6. Interese pola investigación sobre materiais, soportes, técnicas e ferramentas con fins concretos, así como a utilización das tecnoloxías da información nas creación propias.

CA· B1.3. Elixir os materiais e as técnicas máis axeitadas para elaborar unha composición sobre a base duns obxectivos prefixados e da autoavaliación continua do proceso de realización.

EA· EPVA B1.3.1. Coñece e elixe os materiais máis axeitados para a realización de proxectos artísticos.

EPVA B.1.3.2. Utiliza con propiedade os materiais e os procedementos máis idóneos para representar e expresarse en relación ás linguaxes gráfico-plásticas, mantén o seu espazo

de traballo e o seu material en perfecto estado, e achégao á aula cando é necesario para a elaboración das actividades.

UD 3 · O proceso creativo

3.1

C· B1.8. Seguimento do proceso de creación: bosquexo, proxecto, presentación final e avaliación (reflexión propia e avaliación colectiva).

B1.9. Elaboración de proxectos plásticos de forma cooperativa.

CA· B1.4. Realizar proxectos plásticos que comporten unha organización de forma cooperativa, valorando o traballo en equipo coma fonte de riqueza na creación artística.

EA· EPVA B1.4.1. Entende o proceso de creación artística e as súas fases, e aplícao á produción de proxectos persoais e de grupo.

UD 4 · Deseño

4.1

C· B3.5. Campos de aplicación do deseño.

CA· B3.2. Identificar os elementos que forman a estrutura da linguaxe do deseño.

EA· EPVA B3 2.1. Identifica e clasifica obxectos en función da familia ou a rama do deseño.

4.2

C· B3. 2. Fases do proceso de deseño.

B3.3. Análise da estética e a funcionalidade do deseño industrial de obxectos.

CA· B3.1. Percibir e interpretar criticamente as imaxes e as formas do seu ámbito cultural, con sensibilidade cara ás súas calidades plásticas, estéticas e funcionais, e apreciando o proceso de creación artística, en obras propias e alleas, e distinguir e valorar as súas fases.

EA· EPVA B3.1.1. Coñece os elementos e as finalidades da comunicación visual.

EPVA B3.1.2. Observa e analiza os obxectos do contorno na súa vertente estética, de funcionalidade e de utilidade, utilizando a linguaxe visual e verbal.

4.3

C· B3.7. Compoñentes da imaxe corporativa: nome, cor, tipografía, logotipo, deseño, etc.

B3.8. Secuenciación e elaboración de proxectos creativos adaptados ás áreas do deseño.

B3.9. Informática ao servizo dos proxectos de deseño.

B3.10. Planificación dun proxecto artístico.

CA· B3.3. Realizar composicións creativas que evidencien as calidades técnicas e expresivas da linguaxe do deseño adaptándoas ás áreas, e valorando o traballo en equipo para a creación de ideas orixinais.

EA· EPVA B3.3.2. Coñece e planifica as fases de realización da imaxe corporativa dunha empresa.

EPVA B3.3.3. Realiza composicións creativas e funcionais adaptándoas ás áreas do deseño, valorando o traballo organizado e secuenciado na realización de calquera proxecto, así como a exactitude, a orde e a limpeza nas representacións gráficas.

EPVAB3.3.4. Utiliza as novas tecnoloxías da información e da comunicación para levar a cabo os seus propios proxectos artísticos de deseño.

EPVAB3.3.5. Planifica os pasos na realización de proxectos artísticos e respecta o realizado por compañeiros e compañeiras.

2º TRIMESTRE

UD 5 · Debuxo xeométrico e sistemas de representación

5.1

C· B2.2. Trazados xeométricos: cuadriláteros, polígonos regulares e división da circunferencia. B2.3. Tanxencias e enlaces.

B2.4. Aplicación dos procedementos de trazado de cuadriláteros, polígonos, tanxencias e enlaces no deseño de motivos xeométricos.

CA· B2.1. Analizar a configuración de deseños realizados con formas xeométricas planas, creando composicións onde interveñan diversos trazados xeométricos, utilizando con precisión e limpeza os materiais de debuxo técnico.

EA· EPVA B2.1.1. Diferencia o sistema de debuxo descritivo do perceptivo.

EPVA B2.1.2. Resolve problemas sinxelos referidos a cuadriláteros e polígonos utilizando con precisión os materiais de debuxo técnico.

EPVA B2.1.3. Resolve problemas básicos de tanxencias e enlaces.

EPVA B2.1.4. Resolve e analiza problemas de configuración de formas xeométricas planas e aplícao á creación de deseños persoais.

5.2

C· B3.6. Deseño de composicións modulares utilizando trazados xeométricos.

CA· B3.3. Realizar composicións creativas que evidencien as calidades técnicas e expresivas da linguaxe do deseño adaptándoas ás áreas, e valorando o traballo en equipo para a creación de ideas orixinais.

EA· EPVA B3.3.1. Realiza distintos tipos de deseño e composicións modulares utilizando as formas xeométricas básicas, estudando a organización do plano e do espazo.

5.3

C· B2. 5. Interpretación das pezas a través das súas vistas diédricas.

B2.6. Trazado, medidas e posición correctas das vistas de pezas sinxelas. Liñas vistas e ocultas. Esbozo á man alzada e con utensilios de debuxo técnico.

B2.7. Perspectiva cabaleira. Posición dos eixes e coeficiente de redución. Liñas vistas e ocultas. Rotulaxe. Escalas.

B2.8. Sistema axonométrico: isometría. Posición dos eixes. Liñas vistas e ocultas. Rotulaxe. Escalas. B2.9. Perspectiva cónica central.

B2.10. Perspectiva cónica oblicua.

CA· B2.2. Diferenciar e utilizar os sistemas de representación gráfica, recoñecendo a utilidade do debuxo de representación obxectiva no ámbito das artes, a arquitectura, o deseño e a enxeñaría.

EA· EPVA B2.2.1. Visualiza formas tridimensionais definidas polas súas vistas principais. EPVA B2.2.2. Debuxa as vistas (alzado, planta e perfil) de figuras tridimensionais sinxelas. EPVA B2.2.3. Debuxa perspectivas de formas tridimensionais, utilizando e seleccionando o sistema de representación máis axeitado.

EPVA B2.2.4. Realiza perspectivas cónicas frontais e oblicuas, elixindo o punto de vista máis adecuado.

3º TRIMESTRE

UD 6 · Imaxe fixa

6.1

C· B4.4. Criterios estéticos na elaboración de fotografías. B4.5. Finalidade expresiva das imaxes fotoxornalísticas.

CA· B4.2. Recoñecer os elementos que integran as linguaxes audiovisuais e as súas finalidades

EA· EPVA B.4.2.2. Analiza e realiza fotografías, tendo en conta criterios estéticos. EPVA B4.2.3. Compila imaxes de prensa e analiza as súas finalidades.

6.2

C· B4.6. Creación dixital de imaxes.

CA· B4.3. Realizar composicións creativas a partir de códigos utilizados en cada linguaxe audiovisual, amosando interese polos avances tecnolóxicos vinculados a estas linguaxes.

EA· EPVA B4.3.1. Elabora imaxes dixitais utilizando programas de debuxo por computador.

6.3

C· B4.2. Realización dun storyboard.

CA· B4.1. Identificar os elementos que forman a estrutura narrativa e expresiva básica da linguaxe audiovisual e multimedia, e describir correctamente os pasos necesarios para a produción dunha mensaxe audiovisual, e valorando o labor de equipo.

EA· EPVA B4.1.2. Realiza un storyboard a modo de guión para a secuencia dunha película.

UD 7 · Imaxe en movemento

7.1

C· B4.1. Tipos de planos cinematográficos. Análise dos factores expresivos e a súa simboloxía.

CA· B4.1. Identificar os elementos que forman a estrutura narrativa e expresiva básica da linguaxe audiovisual e multimedia, e describir correctamente os pasos necesarios para a produción dunha mensaxe audiovisual, e valorando o labor de equipo.

EA· EPVA B4.1.1. Analiza os tipos de plano que aparecen en películas cinematográficas, valorando os seus factores expresivos.

7.2

C· B4.3. Estudo de planos, angulacións e movementos de cámara no cine.

CA· B4.2. Recoñecer os elementos que integran as linguaxes audiovisuais e as súas finalidades

EA· EPVA B4.2.1. Ve películas cinematográficas nas que identifica e analiza os planos, as angulacións e os movementos de cámara.

UD 8 Linguaxe publicitaria

8.1

C· B4.9. Análise crítica da linguaxe publicitaria.

CA· B4.4. Amosar unha actitude crítica ante as necesidades de consumo creadas pola publicidade, rexeitando os elementos desta que supoñan discriminación sexual, social ou racial.

EA· EPVA B4.4.1. Analiza elementos publicitarios cunha actitude crítica desde o coñecemento dos elementos que os compoñen.

8.2

C· B4.7. Deseño dun proxecto publicitario.

CA· B4.3. Realizar composicións creativas a partir de códigos utilizados en cada linguaxe audiovisual, amosando interese polos avances tecnolóxicos vinculados a estas linguaxes.

EA· EPVA B4.3.2. Proxecta un deseño publicitario utilizando os elementos da linguaxe gráfico-plástica.

7. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DE CONTIDOS

A Educación Plástica, Visual e Audiovisual de 4º da ESO é unha materia de configuración específica optativa. Conta con 3 horas semanais. No curso 2022/23 contaremos co seguinte número aproximado de clases por trimestre:

1º Av. – 23 sesións

2º Av. – 32 “

3º Av. – 33 “

1ª AVALIACIÓN	TEMPORALIZACIÓN	
	MES	SESIONS
CONTIDOS	SET	9
UD 1 A COMPOSICIÓN PLÁSTICA		
B1.2. Leis da composición.		
B1.3. Leis da composición: movemento, ritmo e liñas de forza.		
B1.10. Lectura e valoración de obras artísticas e imaxes en distintos soportes.		
UD 2 COMUNICACIÓN VISUAL	OUT	6
B1.1. A linguaxe plástica e visual na creación da composición artística.		
B1.5. Técnicas de expresión gráfico- plásticas. Experimentación con diversos materiais.		
B1.6. Interese pola investigación sobre materiais, soportes, técnicas e ferramentas con fins concretos, así como a utilización das tecnoloxías da información nas creación propias.		
UD 3 O PROCESO CREATIVO	OUT/NOV	9
B1.8. Seguimento do proceso de creación: bosquexo, proxecto, presentación final e avaliación (reflexión propia e avaliación colectiva).		
B1.9. Elaboración de proxectos plásticos de forma cooperativa.		
B1.7. Iniciativa, creatividade e autoesixencia no proceso de produción propio.		
UD 4 · DESEÑO	NOV	9
B3.5. Campos de aplicación do deseño.		
B3.2. Identificar os elementos que forman a estrutura da linguaxe do deseño.		
B3.3. Realizar composicións creativas que evidencien as calidades técnicas e expresivas da linguaxe do deseño adaptándoas ás áreas, e valorando o traballo en equipo para a creación de ideas orixinais.		
B3.7. Componentes da imaxe corporativa: nome, cor, tipografía, logotipo, deseño, etc. B3.8. Secuenciación e elaboración de proxectos creativos adaptados ás áreas do deseño. B3.9. Informática ao servizo dos proxectos de deseño.		
B3.8. Secuenciación e elaboración de proxectos creativos adaptados ás áreas do deseño.		
B3.9. Informática ao servizo dos proxectos de deseño.		

2ª AVALIACIÓN	TEMPORALIZACIÓN	
	MES	SESIONS
CONTIDOS	DEC/XAN/FEB	32
UD 5 · DEBUXO XEOMÉTRICO E SISTEMAS DE REPRESENTACIÓN		
B2.1. Analizar a configuración de deseños realizados con formas xeométricas planas, creando composicións onde interveñan diversos trazados xeométricos, utilizando con precisión e limpeza os materiais de debuxo técnico.		
B2.2. Trazados xeométricos: cuadriláteros, polígonos regulares e división da circunferencia.		
B2.3. Tanxencias e enlaces.		
B2.3. Tanxencias e enlaces.		
B2.4. Aplicación dos procedementos de trazado de cuadriláteros, polígonos, tanxencias e enlaces no deseño de motivos xeométricos.		
B3.6. Deseño de composicións modulares utilizando trazados xeométricos.		
B2. 5. Interpretación das pezas a través das súas vistas diédricas.		
B2.6. Trazado, medidas e posición correctas das vistas de pezas sinxelas. Liñas vistas e ocultas. Esbozo á man alzada e con utensilios de debuxo técnico.		
B2.7. Perspectiva cabaleira. Posición dos eixes e coeficiente de redución. Liñas vistas e ocultas. Rotulaxe. Escalas.		
B2.8. Sistema axonométrico: isometría. Posición dos eixes. Liñas vistas e ocultas. Rotulaxe. Escalas. B2.9. Perspectiva cónica central.		
B2.9. Perspectiva cónica central.		
B2.10. Perspectiva cónica oblicua.		
B2.11. Análise das posibilidades da posición do punto de vista		
B2.12. Debuxo asistido por computador. Trazado de pezas planas e tridimensionais sinxelas.		

3ª AVALIACIÓN	TEMPORALIZACIÓN	
	MES	SESIONS
CONTIDOS	MAR	12
UD 6 IMAXE FIXA		
B4.4. Criterios estéticos na elaboración de fotografías. B4.5. Finalidade expresiva das imaxes fotoxornalísticas.		
B4.5. Finalidade expresiva das imaxes fotoxornalísticas.		
B4.6. Creación dixital de imaxes.		
B4.2. Realización dun storyboard.		
UD 7 IMAXE EN MOVEMENTO	ABR	9
B4.1. Tipos de planos cinematográficos. Análise dos factores expresivos e a súa simboloxía.		
B4.3. Estudo de planos, angulacións e movementos de cámara no cine		
UD 8 LINGUAXE PUBLICITARIA	MAI	9
B4.9. Análise crítica da linguaxe publicitaria.		
B4.7. Deseño dun proxecto publicitario		

8. METODOLOXÍA

Propóñense as seguintes orientacións:

- O método seguido polo profesor axustarase á natureza da materia, as condicións socioculturais, a dispoñibilidade de recursos e ás características dos alumnos e alumnas.
- Os métodos deben partir da perspectiva do docente como orientador, promotor e facilitador do desenvolvemento competencial do alumnado.
- Ademais, débense enfocar á realización de tarefas ou situacións-problema, formuladas cun obxectivo concreto, que o alumnado debe resolver facendo un uso adecuado dos distintos tipos de coñecementos, destrezas, actitudes e valores.
- Así mesmo, deben ter en conta a atención á diversidade e o respecto polos distintos ritmos e estilos de aprendizaxe mediante prácticas de traballo individual e cooperativo.
- As metodoloxías seleccionadas polos docentes deben axustarse ao nivel competencial destes. Ademais, é necesario secuenciar o ensino de tal modo que se parta de aprendizaxes máis simples para avanzar gradualmente cara a outras máis complexas.
- Os métodos docentes deberán favorecer a motivación por aprender nos alumnos e alumnas e, para tal fin, os profesores deben ser quen de xerar neles a curiosidade e a necesidade por adquirir os coñecementos, as destrezas e as actitudes e valores presentes nas competencias.
- As metodoloxías serán activas e contextualizadas, que faciliten a participación e implicación do alumnado e a adquisición e uso de coñecementos en situacións reais.

- As metodoloxías activas débense apoiar en estruturas de aprendizaxe cooperativa, de forma que, a través da resolución conxunta das tarefas, os membros do grupo coñezan as estratexias utilizadas polos seus compañeiros e poidan aplicalas a situacións similares.
- As estratexias interactivas son adecuadas para permitir e construír o coñecemento e dinamizar a sesión de clase mediante o intercambio verbal e colectivo de ideas.
- O traballo por proxectos baséase na proposta dun plan de acción co que se busca conseguir un determinado resultado práctico. Esta metodoloxía axuda ao alumnado a organizar o seu pensamento favorecendo neles a reflexión, a crítica, a elaboración de hipóteses e a tarefa investigadora a través dun proceso en que cada un asume a responsabilidade da súa aprendizaxe, aplicando os seus coñecementos e habilidades a proxectos reais. Favorécese, por tanto, unha aprendizaxe orientada á acción na cal se integran varias áreas ou materias.
- Resulta recomendable o uso do portfolio, que proporciona información extensa sobre a aprendizaxe do alumnado, reforza a avaliación continua e permite compartir resultados de aprendizaxe. O portfolio é unha ferramenta motivadora para o alumnado que potencia a súa autonomía e desenvolve o seu pensamento crítico e reflexivo.
- O profesorado débese implicar na elaboración e deseño de diferentes tipos de materiais, adaptados aos distintos niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe dos alumnos e alumnas, co obxecto de atender á diversidade na aula e personalizar os procesos de construción das aprendizaxes.
- Débese potenciar a integración das tecnoloxías da información e a comunicación no proceso de ensino-aprendizaxe, que permiten o acceso a recursos virtuais.

Métodos pedagóxicos xerais

A metodoloxía empregada na aula é basicamente activa e práctica na que o principio fundamental é que o alumno ou alumna 'aprenda a ver' e 'aprenda a facer', para chegar a expresarse plasticamente mediante unha linguaxe baseada na percepción visual. Para iso deberanse desenvolver os valores perceptivos e os valores expresivos mediante os distintos tipos de actividades propostas na aula.

As características metodolóxicas da Educación Plástica, Visual e Audiovisual pódense resumir nos seguintes puntos:

- Actividade. Os coñecementos adquirense mediante a manipulación ou a acción. Os conceptos trátanse a través da representación, observación, comparación, reflexión, análise...
- Investigación. O alumnado ensaia as propiedades gráficas e expresivas dos distintos materiais, técnicas, estilos, novas tecnoloxías, modos de expresión...
- Expositivo-descriptivo. O alumno argumenta os seus procesos de creación.
- Análise crítica da propia obra e da dos compañeiros, sempre para poder mellorar.
- Creativa. Buscando desenvolver a orixinalidade e o respecto á inventiva.
- Individualizada. Recoñecendo a individualidade, as diferencias iniciais e o distinto modo de asimilación de cada persoa.

Papel do profesor

A súa actitude debe ser aberta e flexible, para crear unha atmosfera positiva na aula que propicie un ambiente de creatividade e libre expresión. As explicacións dos contidos conceptuais pretenden ser amenas e imaxinativas, e as actividades propostas variadas e motivadoras, para que estimulen o interese do alumnado. É necesario observar, reflexionar e planificar para adapta-lo ensino ás características específicas dos alumnos e o seu

contexto, e favorecer un clima de interacción que propicie a súa participación no proceso de ensino-aprendizaxe.

Propostas metodolóxicas na aula

- Na materia de Plástica, eminentemente práctica, o alumnado realizará parte do traballo na casa, para posibilitar a execución do maior número de exercicios variados, e poder completar a Programación na medida do posible.
- O primeiro día de clase o docente entregará ao alumnado unha lista co material que deberán traer á aula. Nas clases tomarán nota do material requirido para cada exercicio. A falta reiterada do material afectará ás notas trimestrais.
- Os alumnos levarán ao día un Portfolio persoal que irán elaborando e completando ao longo de todo o curso, como instrumento que evidencie o seu proceso de aprendizaxe.
- Propoñeráselles aos alumnos a realización de Proxectos artísticos baseados na resolución de problemas en contextos da vida real, nos que, traballando de forma individual ou grupal, deberán seguir as fases do proceso creativo, documentar todo nun portfolio, presentalo correctamente á aula e avaliar de forma crítica os propios resultados e os dos compañeiros.
- Empregaremos as TiC na exposición dos contidos e temas a tratar, na observación e análise de obras artísticas e os seus autores, na búsqueda de información e ideas inspiradoras, na realización de traballos en soporte dixital (programas e aplicacións) e na exposición dos mesmos.

9. MATERIAIS E RECURSOS

A Aula Virtual é o eixo sobre o que se estruturan as clases de Educación, plástica e visual.

- A Unidade Didáctica correspondente do Libro de Texto dixital en PDF.

- Material complementario para reforzar e ampliar os contidos do libro de texto: ligazóns, vídeos, imaxes, arquivos...
- Instrucións e pautas a seguir para realizar as actividades propostas.
- Rúbricas de avaliación, a disposición do alumnado para que coñeza de antemán os aspectos relevantes dalgún exercicio práctico.
- Actividades e recursos propios da Aula Virtual.
- Espazo para formalizar a entrega de traballos.

Os alumnos/as deberán traer ás clases o seguinte material:

- Láminas de debuxo tipo Basik, A4 (25).
- Lapis de grafito 2H, 2B e HB.
- Lapis de cores.
- Rotuladores de cores, de dobre punta e corpo fino.
- Xogo de escuadro e cartabón (25 cm. mín.), de bordes rectos e sen graduar, e regra (30 cm).
- Compás.
- Afialapis, goma de borrar, tesoiras de punta redonda e barra de pegamento.

Aparte do material básico do alumno, na aula dispoñemos de material extra:

- Todo tipo de cores para traballar técnicas húmidas e secas: lapis de cores, rotuladores, ceras, acuarelas, témperas, tintas, lapis de grafito de distintos graos de dureza.
- Materiais para traballar o volume: instrumentos de modelaxe, plastilina, arxila, bimbio, ratán, escaiola...

- Materiais para experimentar e misturar técnicas: pinceis e brochas, cepillos, toda clase de papeis e cartolinas, cartón, papeis de lixa, retallos de tea, cordas, fíos, envases e obxectos e materiais de reciclaxe.
- Adhesivos e instrumentos de corte: cintas adhesivas, pegamentos, pistola de cola termofusible, tesoiras, cutters...
- Instrumentos de trazado para debuxo xeométrico: regras, xogos de escuadro e cartabón, compases...
- Sólidos básicos en madeira e plástico. Pezas industriais e de fontanaría para croquis acotados e representación en debuxo técnico.
- Modelos de escaiola para practicar o encaixado e o claroscuro, vasos de barro e cerámica para debuxo do natural.
- Material bibliográfico: libros de texto de diversas editoriais, libros de consulta (técnicas artísticas, catálogos de xéneros e artistas variados), revistas de arte e revistas e publicacións para localizar e extraer imaxes (colaxe), láminas de arte.
- Material informático: cámara dixital, portátil con acceso a internet, impresora con escáner, proxector, programas de tratamento de texto e de imaxes.

Fóra da aula

- Biblioteca.
- Aulas de informática I e II con ordenadores para os alumnos.
- Sala de audiovisuais.

Fóra do centro

- Casa da Cultura.
- Outros centros culturais da localidade...

10. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Referente específico para avaliar a aprendizaxe do alumnado. Describen aquilo que se quere valorar e que o alumnado debe lograr, tanto en coñecementos coma en competencias. Responden ao que se pretende conseguir en cada disciplina.

A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado de educación secundaria obrigatoria será continua, formativa e integradora.

A avaliación estará baseada nos seguintes puntos:

- Realizarase unha avaliación inicial, que nos permita coñecer cal é a situación do alumnado ao comezo de curso, na que se valorará a creatividade, a capacidade de expresión artística, a utilización de instrumentos e materiais, o sentido estético, o emprego de vocabulario específico e os coñecementos da área.
- Durante o curso levarase a cabo unha avaliación formativa e continua. O alumnado aprende a través do seu traballo coa realización de actividades, polo que a práctica na aula ocupa a maior parte do tempo. A docente deberá observar, axudar, corrixir, potenciar e estimular este traballo a través de indicacións persoais e diarias sobre o seu desenvolvemento nas láminas do alumnado. Este último descubre os logros e deficiencias en canto se producen, e poder así corrixir os erros.
- En último lugar levarase a cabo unha avaliación sumativa. En cada trimestre os alumnos realizarán os traballos propostos polo docente para poñer en práctica os contidos expostos en cada Unidade didáctica, e tomará apuntes no seu caderno.

Emprego de rúbricas como estratexia de avaliación:

- Analizando a rúbrica correspondente antes de realizar a tarefa, o alumno/a pode interiorizar os obxectivos e criterios de avaliación.

- Despois da cualificación, o alumno/a pode coñecer os erros ou carencias e repetir para mellorar, se o desexa, a actividade.

Criterios de cualificación

- A cualificación da materia se establecerá tendo en conta os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe, e segundo as seguintes porcentaxes * establecidas para cada un dos diferentes tipos de contidos:
 - o Traballos e probas producidas na aula 70%
 - o Traballos producidos na casa (se fora o caso) 20%
- As producións dos alumnos levarán unha nota numérica, de 0 a 10.
- As láminas entregadas ao profesor no prazo indicado serán devoltas aos alumnos coa nota obtida e os comentarios e rectificacións pertinentes. Deberán ser corrixidas ou repetidas, se fora necesario.
- Os traballos presentados fóra de prazo terán unha redución de 1 punto cada 10 días lectivos.
- As láminas non entregadas nun trimestre levarán unha nota de 0.
- A nota de cada exercicio e, polo tanto, a nota global de cada avaliación, estará tamén condicionada pola participación nas clases, a implicación nos temas a tratar, a puntualidade nas entregas, o coidado do material común e a tenencia do material necesario para poder desenvolver as tarefas na aula. (10 %)

Nos exercicios prácticos valoraranse os seguintes aspectos:

- Interese e implicación persoal.
- Imaxinación, orixinalidade e creatividade.
- Respecto ás normas de realización e temática requiridas para cada exercicio.
- Limpeza na execución dos trazados, na presentación e no acabado das obras.

- Puntualidade na entrega.

A nota final de curso será a media das tres parciais, sempre e cando cada unha delas sexa igual ou superior a tres puntos e medio (3,5).

Actividades de recuperación

- O alumno que obteña unha nota inferior a 5 nun trimestre poderá recuperar a materia presentando algún traballo e/ou repetindo o exame, segundo o caso.
- O alumnado que non supere o curso (nota final inferior a 5) deberá presentarse a unha proba final en xuño, coa parte da materia non aprobada.
- Se non consegue superar a avaliación ordinaria en xuño, o alumno realizará unha proba de avaliación extraordinaria, coa materia de todo o curso.

11. INDICADORES DE LOGRO DA AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO.

O profesorado avaliará tanto as aprendizaxes do alumnado como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente, para o que establecerá indicadores de logro nas programacións didácticas.

Indicadores de logro do proceso de ensino

1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.
7. Adoptáronse as medidas curriculares e organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.
8. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.

9. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.
10. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.
11. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.

Indicadores de logro da práctica docente.

1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.
2. Ofrécense a cada alumno as explicacións individuais que precisa.
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.
6. Combínase o traballo individual e en equipo.
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.
9. Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino-aprendizaxe.
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas e traballos.
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas e traballos.
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de tutoría e orientación.
15. As medidas de apoio e reforzo están claramente vinculadas aos estándares.
16. Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...

12. ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO E RECUPERACIÓN DAS MATERIAS

Os alumnos coa Educación plástica, visual e audiovisual pendente de cursos anteriores poderá recuperar a materia realizando unha serie de exercicios propostos en tres Boletíns (I – II – III), e presentándose ademais a un exame final en maio.

O docente reunirse co alumnado nas seguintes datas aproximadas:

1· Primeira semana de outubro 2022

- Entrega de Boletín I.

2· Segunda semana de decembro 2022

- Recollida de Boletín I (cos exercicios feitos)
- Entrega de Boletín-II

3· Primeira semana de marzo 2023

- Entrega de Boletín I corrixido
- Recollida de Boletín II
- Entrega de Boletín III

4· Última semana de abril 2023

- Entrega de Boletín II corrixido
- Recollida de Boletín III

5· Mes de maio 021

- Entrega de Boletín III corrixido
- Exame final

Os Boletíns levarán unha nota numérica de 0 a 10, media aritmética das notas das láminas.

O alumno deberán corrixir ou repetir os exercicios incorrectos se o profesor o estima conveniente.

A nota dos Boletíns representará o 50% da nota final, e o exame o 50% restante.

Se o alumno coa Educación plástica e visual pendente é de 4º ESO e colle a materia coma optativa, consideraráselle que recupera a pendente de 3º ESO se vai aprobando a materia nas convocatorias ordinarias de 4º ESO. De non ser así deberase presentar ao exame final da convocatoria extraordinaria do mes de maio, ademais de entregar os traballos de recuperación correspondentes.

13. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

A atención á diversidade nos centros docentes de Galicia régulase mediante a **ORDE do 8 de setembro de 2021 pola que se desenvolve o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación**. Este decreto define a **diversidade** como “unha realidade social, e, polo tanto, unha realidade en cada centro educativo; realidade derivada da **singularidade biolóxica, psicolóxica, social e cultural** de cada alumna e cada alumno, da singularidade de cada familia e de cada unha das profesoras e dos profesores, tamén das particularidades de cada centro e de cada comunidade educativa no seu conxunto.”

O *Decreto 229/2011, do 7 de decembro* define a **atención á diversidade** como “o **conxunto de medidas e accións** que teñen como finalidade **adecuar a resposta educativa** ás diferentes características e necesidades, ritmos e estilos de aprendizaxe, motivacións, intereses e situacións sociais e culturais de todo o alumnado”.

Na Área de EPVA pódense empregar **diferentes estratexias que permitan darlles resposta ás diversas realidades do alumnado:**

Os contidos:

Hanse de diferenciar os básicos e os complementarios, tomando como básicos:

- Os imprescindibles para aprendizaxes posteriores.
- Os que contribúen ao desenvolvemento das competencias clave.
- Os que denotan un maior nivel de funcionalidade en diversos aspectos da vida cotiá.

As actividades:

Organizaranse distintos niveis nas actividades de aprendizaxe, que permitirán ao alumnado a súa elección segundo o tipo e grao de dificultade, sen pretender que todo o alumnado adquiera o mesmo nivel de aprendizaxe sobre todos os contidos do curso:

- Un nivel xeral, para a maioría da clase.
- Actividades de reforzo. Nivel para alumnos con dificultades na materia, con actividades máis simplificadas e de reforzo dos aspectos máis fundamentais.
- Actividades de ampliación. Nivel complementario para aqueles alumnos con maior capacidade de asimilación de conceptos, maior destreza manual ou maior facilidade de expresión artística.

Outras estratexias tamén poderían ser a utilización de materiais didácticos diversos, de maior ou menor complexidade, relacionados cos contidos, así como a combinación de agrupamentos para a realización de distintas actividades, potenciando que a relación se estenda fóra da aula.

14. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

“Na Educación Secundaria Obligatoria, sen prexuízo do seu tratamento específico en algunhas das materias de cada etapa, a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as Tecnoloxías da Información e a Comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional traballaránse en todas as materias”.

Comprensión lectora

A principal linguaxe que se traballa na materia de Educación Plástica é a visual, a comunicación a través das imaxes. Pero non descoidaremos a lectura, fundamental no proceso de ensinanza-aprendizaxe: ademáis do libro de texto incentivarase a consulta de libros de arte e a búsqueda de información en Internet, como material de apoio á realización de certos exercicios.

O Plan Lector do centro propón a “Hora de ler”, 15 minutos diarios de lectura libre para alumnos e profesorado.

Expresión oral e escrita

Os alumnos deberán realizar Proxectos artísticos, pasando por todas as Fases do proceso creativo, desde os bosquejos iniciais ata o produto final. Elaborarán un portfolio con reflexións propias que xustifiquen as súas decisións. Para rematar defenderán os seus proxectos ante os compañeiros, e por norma xeral valorarán criticamente o traballo propio e alleo.

A comunicación audiovisual

O alumnado aprenderá a ler e crear imaxes, a coñecer os fundamentos da imaxe en movemento e a deseñar mensaxes visuais e audiovisuais.

Tecnoloxías da información e a comunicación

As TIC forman xa parte do día a día na aula de Plástica; a exposición dos temas apóianse na visualización de contidos extraídos de Internet: imaxes e textos de obras, técnicas e artistas, presentacións, vídeos, titoriais... Realizamos visitas virtuais a museos de todo o mundo, exploramos blogs e webs, aprendemos a utilizar programas e aplicacións para crear traballos con soporte dixital.

Compartimos información, mostramos ao mundo o que somos capaces de facer... As posibilidades dentro do campo do ensino da cultura visual son infinitas!

O emprendemento

Incentivamos o espírito emprendedor do alumnado mediante o desenvolvemento da creatividade, que axuda a formular as solucións posibles a un problema para despois tomar partido por unha delas, en actividades de Deseño, por exemplo.

O traballo en equipo, a autonomía, a confianza en un mesmo e o sentido crítico son aptitudes que permiten afianzar o espírito emprendedor e a iniciativa empresarial.

A educación cívica e constitucional

Mediante a elección de temas de carácter cívico e social para inspirar as producións dos alumnos, fomentamos o desenvolvemento da igualdade entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero e a non discriminación por calquera condición persoal ou social, en aulas nas que é habitual a convivencia entre alumnado procedente de distintos países e circunstancias.

Celebramos as distintas conmemoracións, con exercicios deseñados a tal fin, para inculcar nos nenos e nenas valores como a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos e o rexeitamento á violencia.

15. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Intentaremos celebrar as distintas conmemoracións anuais (Día da Paz, Día Internacional da Muller Traballadora, Día do Libro, Semana das Letras Galegas, Día Mundial do Medio Ambiente, Día das Artes Galegas...) coa realización de traballos individuais ou colectivos; dentro e fora da aula, en espazos comúns do centro para facer partícipes tamén ao resto da comunidade educativa.

Realizaranse actividades fóra da aula e fóra do centro educativo:

- Saídas da aula para observar, tomar mostras, facer fotos ou debuxar do natural.

- Saídas do instituto para visitar museos e exposicións, lugares de interese artístico propios da zona, talleres de artesanía...para despertar a apreciación da contorna socio-cultural do alumno. Procurarase organizar devanditas saídas con outros departamentos, para relacionar as distintas áreas mediante un tratamento interdisciplinar.

Todas as actividades realizadas quedarán reflectidas na memoria final do curso.

16. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

A avaliación afecta non só aos procesos de aprendizaxe do alumnado, senon tamén ao resto dos elementos implicados no proceso de ensino, ao profesor e tamén á organización dos elementos curriculares que constituyen a Programación didáctica.

A idoneidade da Programación será revisada ao longo do curso mediante correccións, consideracións e rectificacións reflectidas no Caderno do profesor.

Unha referencia importante para unha valoración máis participativa e compartida do proceso de ensinanza-aprendizaxe será contar coa opinión do alumnado a través de postas en común e enquisas.

A continuación, un posible procedemento de avaliación da programación para que o profesor valore a súa labor segundo os resultados obtidos ao final do curso.

ESCALA DE OBSERVACIÓN PARA o PROFESOR

Materia/Área impartida:	Curso:
Profesor/a:	Data:

· Puntuar, sinalando cunha X, de 1 a 4—donde 1 é a cualificación máis baixa e 4 a máis alta— os seguintes aspectos:

	1	2	3	4
1. Respetaches a distribución temporal dos contidos por avaliacións.				
2. Aplicaches a metodoloxía didáctica programada.				
3. Tiveches en conta os coñecementos e aprendizaxes básicos necesarios para aprobar a materia.				
4. Aplicaches os procedementos de avaliación programados e respetaches os criterios de cualificación.				
5. Aplicaches as medidas de atención á diversidade aos alumnos que o requerían.				
6. Levaches a cabo as actividades de recuperación de materias pendentes de cursos anteriores segundo a túa responsabilidade.				
7. Aplicaches medidas de reforzo educativo dirixidas aos alumnos que presentaban dificultades de aprendizaxe.				
8. Puxeches en práctica medidas para estimular o interese e o hábito de lectura e a capacidade de expresarse correctamente.				
9. Utilizaches os materiais e recursos didácticos programados.				
10. Realizaches as actividades complementarias e extraescolares programadas.				

- 1· Se contestaches 1 ou 2 a algunha cuestión, sinala segundo a túa opinión cales foron as causas.
- 2· Indica las características máis positivas do traballo desenvolvido por ti neste curso.
- 3· Sinala os aspectos que consideres que deberías mellorar no teu traballo en cursos sucesivos.